

Hyvinvointi- ja turvallisuuksuunnitelma 2026–2029

Sipoon kunta

Käsitelty kunnanhallituksessa xx.xx.2026

Hyväksytty valtuustossa xx.xx.2026

Sipoon kunnan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026–2029

1 Johdanto.....	1
1.1 Mitä on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen?	1
1.2 Mikä on hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma?	2
1.3 Turvallisuussuunnittelu osana hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa.....	2
1.4 Valtuustokauden 2025–2029 hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus ja -suunnitelma	3
2 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman taustaa	4
2.1 Sipoolaisten hyvinvointi	4
2.2 Kuntastrategia ja lainsäädäntö hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman taustalla	5
3 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma vuosille 2026–2029	9
3.1 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman rakenne	9
3.2 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman painopisteet	9
3.3 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet	10
Kaikki sipolaiset.....	10
Lapset ja nuoret.....	22
Työikäiset.....	31
Ikäihmiset	33
4 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman toimeenpano ja seuranta	37
4.1 Miten suunnitelma viedään käytäntöön?.....	37
4.2 Miten suunnitelman vaikuttavuutta seurataan?.....	40
5 Liitteet.....	42
Liite 1 Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä ohjaavat suunnitelmat ja ohjelmat	42
Liite 2 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman valmistelu.....	44
Liite 3 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman kuvat	47

1 Johdanto

1.1 Mitä on hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen?

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan asukkaiden hyvinvointia tukevaa ja edistävää toimintaa, jota tehdään kaikessa kunnan toiminnassa. Erilaisilla toimilla tuetaan kuntalaisten työ- ja toimintakykyä, edistetään ja ylläpidetään hyvinvointia, terveyttä, turvallisuutta ja osallisuutta, vahvistetaan mielenterveyttä, pyritään kaventamaan väestöryhmien hyvinvointi- ja terveyseroja sekä ehkäistään sairauksia, tapaturmia, väkivaltaa ja syrjäytymistä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen näkökulma on mukana kunnan kaikissa palveluissa. Työtä tehdään laaja-alaisessa yhteistyössä eri toimialoilla. Kunnan oman työn lisäksi hyödynnetään muiden toimijoiden, kuten järjestöjen, osaamista kuntalaisten hyvinvoinnin tukemiseksi. Myös asukkailla on oma olennainen roolinsa kunnan tarjoamien hyvinvoinnin edellytysten hyödyntämisessä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kunnan lakisääteinen tehtävä. [Kuntalain 1 §:n](#) mukaan kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen on kunnan perustehtävä. [Lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 6 §:ssä](#) määritellään tarkemmin kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät. Lisäksi monissa muissa laeissa on säädöksiä, jotka koskevat kunnan roolia kuntalaisten hyvinvoinnin edistämässä.

Kuva 1. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyö kunnassa

1.2 Mikä on hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma?

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma on kunnan lakisääteinen suunnitelma (ks. luku 2.2 Kuntastrategia ja lainsäädäntö hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman taustalla). Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman tarkoituksena on edistää sipoolaisten hyvinvointia, terveyttä ja arjen turvallisuutta.

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma on osa kunnan strategista suunnittelua. Siinä kuvataan valtuustokausittaiset painopisteet, tavoitteet ja keskeisimmät toimenpiteet kuntalaisten hyvinvoinnin parantamiseksi. Suunnitelma ohjaa kunnan toimintaa niin, että eri tahojen tekemällä hyvinvoinnin, terveyden ja arjen turvallisuuden edistämistyöllä on yhteinen suunta.

1.3 Turvallisuussuunnittelu osana hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa

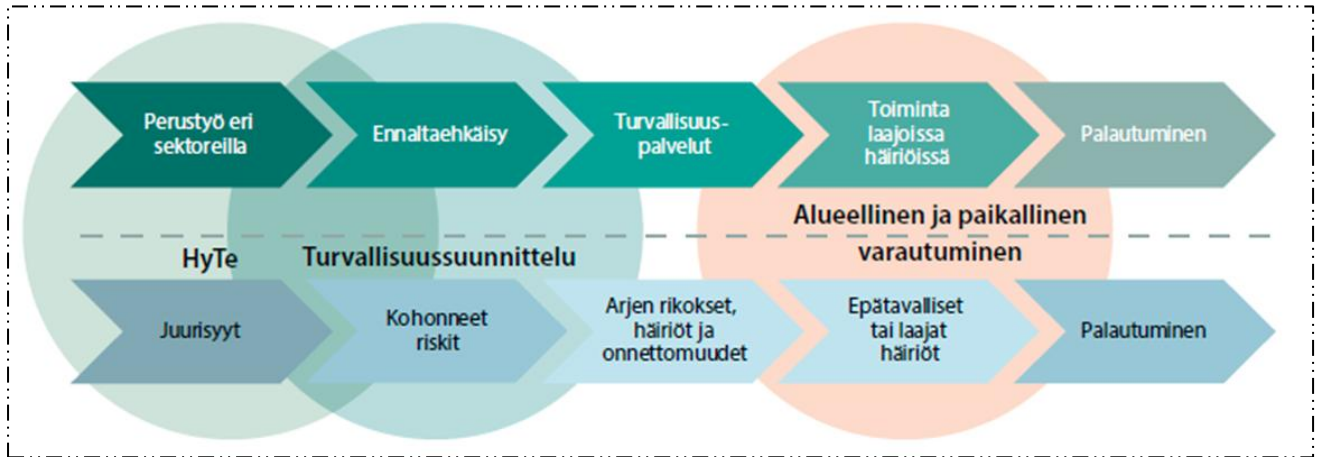
Hyvinvoinnin ja terveyden edistämällä (hyte) sekä arjen turvallisuuden edistämällä on monia yhtymäkohtia. Väestön hyvinvointi ja arjen turvallisuus kytkeytyvät tiiviisti toisiinsa, ja niitä edistetään osin yhteisillä toimenpiteillä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen sekä **turvallisuussuunnittelu** kattavat perustyön eri palveluissa ja ennaltaehkäisevän työn. Niillä pyritään vaikuttamaan erilaisten turvallisuusriskien juurisyihin ja kohonneisiin turvallisuusriskeihin. Nämä arjen turvallisuuteen liittyvät kokonaisuudet huomioidaan **osana hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa**.

Alueellista ja paikallista varautumista tarvitaan, kun varmistetaan palveluiden toiminta erilaisissa normaaliolojen häiriötilanteissa ja häiriötilanteista palautumisen vaiheessa. **Kunnan valmiussuunnitelmissa** (valmiussuunnitelman yleinen osa, toimialakohtaiset valmiussuunnitelmat) kuvataan, miten kunta varmistaa kunnan tärkeimpien tehtävien hoitamisen normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusolojen aikana. Valmiussuunnitelmassa kuvataan myös häiriötilanteiden ehkäisemisen ja vaikutusten pienentämiseen liittyviä asioita. Kunnan valmiussuunnittelu on jatkuvaa toimintaa.

Sekä arjen turvallisuuteen keskittyvä hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma että kunnan valmiussuunnitelmat ovat osa kunnan kokonaisturvallisuuden suunnittelua.

Suomen valmiuslaki [on tarkoitus päivittää](#) vastaamaan tämänhetkistä käsitystä yhteiskunnan kokonaisturvallisuudesta. Sipoon kunnan turvallisuussuunnittelua päivitetään tarvittaessa niin, että se vastaa uuden valmiuslain vaatimuksiin.

Kuva 2. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, turvallisuussuunnittelu sekä alueellinen ja paikallinen varautuminen ovat osa turvallisuuden arvoketjua

1.4 Valtuustokauden 2025–2029 hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus ja -suunnitelma

Valtuustokauden 2025–2029 hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus ja -suunnitelma on valmisteltu kahdessa osassa.

Ensimmäinen osa on laaja hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus vuosilta 2021–2024. Se sisältää katsauksen kunnan hyvinvointityön rakenteisiin, kuntalaisten hyvinvointiin sekä kuluneella valtuustokaudella toteutettuihin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen toimenpiteisiin. Ensimmäinen osa hyväksyttiin valtuustossa toukokuussa 2025. Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomus on julkaistu [Sipoon kunnan verkkosivuilla](#).

Toinen osa on hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma vuosille 2026–2029. Siinä määritellään tämän valtuustokauden hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen painopisteet, tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet. Suunnitelma ohjaa kunnan hyvinvointi- ja turvallisuustyötä valtuustokauden aikana. Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman valmistelusta kerrotaan tarkemmin hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman liitteessä 2.

2 Hyvinvointi- ja turvallisuuksuunnitelman taustaa

2.1 Sipoolaisten hyvinvointi

Sipoolaisten hyvinvointia kartoitettiin laajasti [hyvinvointi- ja turvallisuukskertomuksessa vuosilta 2021–2024](#). Se hyväksyttiin valtuustossa toukokuussa 2025.

Sipoo on kuntana elinvoimainen kasvukunta, jossa moni väestön sosioekonomista asemaa kuvaava mittari on koko maan keskiarvoa paremmalla tasolla. Pitkät etäisyydet ja haja-asutus haastavat palveluiden saatavuutta. Myös Sipoossa väestö vanhenee, mutta muutos ei ole yhtä suuri kuin muualla Suomessa.

Sipoolaisten hyvinvointi on yleisesti ottaen hyvällä tasolla. Sairastavuutta on huomattavasti vähemmän kuin Suomessa keskimäärin. Sipoon hyvinvointikyselyn vastaajista yli 90 prosentilla oli hyvä osallisuuden kokemus. Myös Sipoon turvallisuuksutilanne on verrattain hyvä.

Kun sipoolaisten hyvinvointia tarkastellaan ikäryhmittäin, **lasten ja nuorten** hyvinvoinnin haasteet korostuvat. Yleisesti ottaen lasten, nuorten ja perheiden hyvinvoinnin taustatekijät ovat hyvällä tasolla, mutta etenkin lasten ja nuorten mielenterveyshaasteet ja terveellisiin elintapoihin liittyvät haasteet korostuvat.

Vuoden 2025 kouluterveyskyselyn mukaan lasten ja nuorten hyvinvointi on monilta osin palannut koronapandemiaa edeltäneelle tasolle. Tämä näkyy esimerkiksi mielenterveyshaasteiden ja yksinäisyyden vähenemisenä. Tytöt kärsivät edelleen poikia enemmän mielenterveyshaasteista ja koulu-uupumuksesta. Sipoossa lapset ja nuoret kokevat enemmän fyysisen väkivallan uhkaa vanhempiensa tai muiden huoltajiensa toimesta kuin koko Suomessa keskimäärin. Lisäksi Sipoossa koetaan enemmän kiusaamista ja syrjintää kuin koko maassa keskimäärin. Huomionarvoista on, että kiusaamista kokeneista alakouluikäisistä 27 % ja yläkouluikäisistä 29 % on kertonut kiusaamisesta jollekin koulun aikuiselle.

Myös lasten ja nuorten ylipaino ja liikkumattomuus korostuvat hyvinvointikyselyissä. Liikkumattomuuden ohella yläasteikäisillä ja toisen asteen opiskelijoilla haasteena on vähäinen nukkuminen. Vähäinen unensaanti korostuu etenkin ruotsinkielisillä tytöillä. Alkoholin käyttö on sen sijaan vähentynyt, ja yhä useampi lapsi ja nuori kokee voivansa keskustella avoimesti vanhempiensa tai muiden huoltajien kanssa. Myös nuorten laittomien huumeiden kokeilut ovat Sipoossa laskeneet. Nikotiinipussien käyttö on puolestaan lisääntynyt niin Sipoossa kuin koko maassa.

Työikäisten hyvinvointia koskevaa tietoa on saatavilla vain vähän, minkä vuoksi johtopäätöksiä sipoolaisten työikäisten hyvinvoinnista on vaikea tehdä. Kehityskohteiksi työikäisten hyvinvoinnissa on tunnistettu, että työikäisten tavoittaminen kunnan palveluihin on vaikeampaa kuin muiden ikäryhmien. Lisäksi mielenterveyden haasteet ovat lisääntyneet, kuten muuallakin Suomessa. Sipoossa työllisyystilanne on hyvä ja sipoolaisten työkykyisyys selvästi parempaa kuin Suomessa keskimäärin.

Ikääntyneiden osuus kunnan väestöstä on kasvussa. **Ikäihmisten** hyvinvoinnin suhteen keskeistä on tukea ikääntyneiden aktiivisuutta, toimintakykyä ja saavutettavaa asumista. Myös yksinäisyyden ehkäisy on noussut tärkeäksi kehityskohteeksi ikääntyneiden osalta.

Kunta vastaa siitä, että kunnan toiminnassa edistetään kuntalaisten hyvinvointia suunnitelmallisesti ja järjestelmällisesti. Kunnan toimialoilla ja palveluissa on paljon laadukasta toimintaa, mutta koko kunnan yhteisissä **hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteissa**, käytäntöjen systemaattisuudessa ja tiedolla johtamisessa on vielä kehitettävää. Kun suunnitelmalliseen hyte-työhön panostetaan, Sipoon on tulevaisuudessa mahdollista saada myös nykyistä suurempaa kunnan hyte-työhön perustuvaa valtionosuutta.

2.2 Kuntastrategia ja lainsäädäntö hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman taustalla

Kuntastrategia ohjaa kunnan hyvinvointityötä

Kuntastrategia on kunnan tärkein toimintaa ohjaava strateginen suunnitelma. Se luo pohjan myös kunnan hyvinvointityölle. Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma toteuttaa osaltaan kuntastrategiaa.

[Sipoon kuntastrategia](#) hyväksyttiin valtuustossa joulukuussa 2025. Sipoon kuntastrategiassa kuvataan kunnan visio, arvot, pääteemat (kuva 3). Lisäksi strategiassa linjataan pääteemojen mukaisista tavoitteista. Sipoon kuntastrategia on huomioitu hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman painopisteissä, tavoitteissa ja toimenpiteissä.

Kuntastrategia, strategisen tason kokoavat suunnitelmat sekä muut toimintaa ohjaavat suunnitelmat ovat osa kunnan tiedolla johtamisen kokonaisuutta. Tätä kuvataan tarkemmin luvussa 4.1 Miten suunnitelma viedään käytäntöön?

visio

Sipoo on pääkaupunki-seudun viihtyisin, turvallisin ja yrittäjämönteisin kunta. Sipoossa yhdistyvät laadukas asuminen, luonnonläheisyys ja vahva yhteisöllisyys.

Sipoossa ihmiset, yritykset ja ympäristö voivat hyvin. Sipoo kasvaa kestävästi, ja sipoolaiset rakentavat oma-aloitteisesti ja yhdessä menestyksestä tulevaisuutta.

arvot

Yhteisöllisyys

Välitämme toisistamme. Pidämme huolta toimivasta arjesta ja turvallisuudesta. Kohtelemme kaikkia yhdenvertaisesti ja kunnioitamme erilaisia mielipiteitä.

Avoimuus

Arvostamme päätöksenteon ja tekojen avoimuutta ja selkeyttä. Käymme aktiivista vuoropuhelua Sipoon asukkaiden ja yhteisöjen kanssa. Sipoossa jokaisella on vapaus rakentaa omannäköistään elämää.

pääteemat

1. Hyvinvointia ja turvallisuutta arjessa ja yhteisöissä
2. Laadukkaat palvelut lapsille ja nuorille
3. Kestävä kasvu, monipuolinen asuminen ja sujuva liikkuminen
4. Ympäristöystävällisyys ja luonnon monimuotoisuus
5. Elinvoima – osaaminen, työllisyys ja yrittäminen
6. Tasapainoinen talous ja tehokas kunta

Luonnonläheisyys

Elämme luonnon keskellä. Puhdas ja monimuotoinen luonto ja virkistysalueet tuovat arkeemme hyvinvointia.

Kuva 3. Sipoon kuntastrategian visio, arvot ja pääteemat

Lainsäädäntö määrittelee hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman raamit

[Lain sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä 6 §:ssä](#) määritellään **kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät**. Lain mukaan kunnan tulee asettaa strategisessa suunnittelussaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisellä tavoitteet ja määrittellä tavoitteita tukevat toimenpiteet. Kunnan täytyy seurata kuntalaisten elinoloja, hyvinvointia ja terveyttä sekä niihin vaikuttavia tekijöitä alueittain ja väestöryhmittäin. Kunnassa tulee raportoida kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä, niihin vaikuttavista tekijöistä sekä toteutetuista toimenpiteistä valtuustolle vuosittain. Lisäksi kunnassa on valmisteltava valtuustokausittain hyvinvointikertomus ja -suunnitelma edellä mainituista asioista.

Kunnilla on velvollisuus laatia koko väestöä koskevan hyvinvointisuunnitelman lisäksi ikäryhmittäiset suunnitelmat **lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseen** (lastensuojelulaki § 12) sekä **ikäntyneiden toimintakyvyn tukemiseksi** (laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista § 5). Nämä lakisääteiset suunnitelmat sisältyvät Sipoossa hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaan.

Lisäksi kunnilla on selkeästi määritellyt tehtävät **ehkäisevään päihdetyöhön** (laki ehkäisevästä päihdetyöstä § 5). Monessa kunnassa ehkäisevän päihdetyön ohjaamiseksi on laadittu oma ehkäisevän päihdetyön suunnitelma. Sipoossa ehkäisevän päihdetyön suunnittelu sisältyy hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaan, eikä erillistä ehkäisevän päihdetyön ohjelmaa ei laadita. Tällä tavoin ehkäisevä työ saadaan nivottua tiiviimmin osaksi kokonaisvaltaista hyvinvoinnin edistämistä.

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma osana hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa

Lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma on [lastensuojelulain 12 §:n](#) mukainen asiakirja lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointipalveluiden ohjaamisesta, johtamisesta ja kehittämisestä kunnassa. Suunnitelman tulee sisältää suunnittelukaudelta tiedot:

- 1) lasten ja nuorten kasvuoloista sekä hyvinvoinnin tilasta;
- 2) lasten ja nuorten hyvinvointia edistävästä sekä ongelmia ehkäisevistä toimista ja palveluista;
- 3) yhteistyön järjestämisestä eri viranomaisten sekä lapsille ja nuorille palveluja tuottavien yhteisöjen ja laitosten välillä; sekä
- 4) suunnitelman toteuttamisesta ja seurannasta.

Sipoon hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman lapsia ja nuoria koskeva osio toimii lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmana. Se pohjautuu Sipoon kunnan laajaan hyvinvointi- ja turvallisuuskertomukseen vuosilta 2021–2024, Sipoon kunnan lasten ja nuorten palvelujen nykytilakuvaukseen vuodelta 2025 sekä Sipoon kuntastrategiaan. Lisäksi valmistelussa hyödynnetty Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa sekä kansallisen lapsistrategian toimeenpanosuunnitelmaa 2023–2027. Lisäksi suunnitelman valmistelussa on huomioitu Koko koulu puuttuu kiusaamiseen -hanke sekä Planet Youth -toimintamalli, jonka tarkoituksena on ennaltaehkäistä pitkällä aikavälillä lasten ja nuorten hyvinvointihaasteita kunnassa. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistäminen on kunnan strateginen painopiste, ja siksi hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmassa on muita ikäryhmiä laajemmin juuri lasten ja nuorten hyvinvointia tukevia toimenpiteitä.

Sipoon kunta on tehnyt vuosille 2024–2028 sopimuksen lasten ja nuorten ennaltaehkäisevän työn Planet Youth -toimintamallin soveltamisesta Sipoossa. Planet Youth -toimintamalli perustuu 10-vaiheiseen prosessiin, jossa lasten ja nuorten hyvinvointihaasteita ennaltaehkäistään verkosto- ja tietopohjaisesti.

Planet Youth -toimintamalli, sen mukainen toiminta sekä suunnitellut toimenpiteet on huomioitu lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmassa.

Kuntaan on perustettu lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisen verkosto, jossa ovat mukana kunnan liikuntapalvelut, kulttuuripalvelut, nuorisopalvelut, kirjastopalvelut, koulutuksen toimiala, varhaiskasvatuksen toimiala, suomenkielinen seurakunta, ruotsinkielinen seurakunta, Itä-Uudenmaan poliisi ja Itä-Uudenmaan hyvinvointialue. Verkoston tehtävänä on edistää lasten ja nuorten hyvinvoinnin kunnassa sekä luoda yhteistyörakenteita ennaltaehkäisevän toimintakulttuurin edistämiseksi kunnassa.

Syksyllä 2024 Sipoossa toteutettiin Planet Youth -prosessin mukainen kysely 8. ja 9. luokkalaisille nuorille. Kyselytulosten Sipooseen asetettiin kaksi tavoitetta kunnan Planet Youth -toiminnalle: 1) lisätä lasten ja nuorten määrää ohjatuissa harrastuksissa sekä 2) kannustaa perheitä viettämään enemmän aikaa yhdessä. Syksyllä 2025 tavoitteiden edistämiseksi laadittiin 12 toimenpidettä, joita edistetään kunnassa poikkihallinnollisesti.

Nykyinen Planet Youth -yhteistyösopimus päättyy vuoden 2028 lopussa. Tarkoituksena on, että Planet Youth -toimintamallin pohjalta Sipooseen luodaan pysyvä Sipoon-malli lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Työikäiset osana hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa

Erilliseen työikäisten hyvinvointisuunnitelmaan ei ole lakisääteistä velvoitetta. Sipoon hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma kohdentuu kaikkiin ikäryhmiin ja sisältää siten toimenpiteitä myös työikäisten hyvinvoinnin edistämiseksi. Työikäiset ovat omana osionaan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmassa.

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman kaikkia ikäryhmiä koskevat toimenpiteet tukevat vahvasti myös työikäisten hyvinvointia. Erityisesti työikäisiin kohdentuvia toimenpiteitä ei ole suunnitelmassa yhtä laajasti kuin lapsiin ja nuoriin tai ikäihmisiin kohdentuvia toimenpiteitä. Kaikkia ikäryhmiä koskevat toimenpiteet tukevat kuitenkin vahvasti myös työikäisten hyvinvoinnin edistämistä.

Ikääntyneiden hyvinvointisuunnitelma osana hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaan sisältyy lakisääteinen suunnitelma toimenpiteistä ikääntyneen väestön hyvinvoinnin, terveyden, toimintakyvyn ja itsenäisen suoriutumisen tukemiseksi ([Laki ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveyspalveluista § 5](#)).

Suunnitelmaan ikääntyneiden hyvinvoinnin tukemiseksi tulee sisällyttää ikääntyneen väestön asumista koskevien tarpeiden ennakointi sekä niitä vastaavan asumisen kehittäminen. Sipoossa tavoitteena on, että väestön olisi mahdollista asua kotonaan mahdollisimman pitkään. Tavoitteen saavuttamiseksi pyrimme edistämään ikääntyneen väestön asumisen tarpeita koskevaa ennakointia. Erityisesti vuoropuhelua hyvinvointialueen kanssa tulee vahvistaa, jotta ikääntyneen väestön asumistarpeita on mahdollista ennakoida. Myös yhteistyö Sipoon vanhusneuvoston ja muiden sidosryhmien kanssa on tärkeää, jotta voidaan tunnistaa riittävän varhaisessa vaiheessa ikääntyneiden asumista koskevia teemoja. Kun asumistarpeiden ennakointi toteutuu tarkoituksenmukaisesti, rakentamisessa ja kaavoituksessa voidaan tehdä ratkaisuja, jotka tukevat ihmisten asumista omissa kodeissaan mahdollisimman pitkään.

Ehkäisevä päihdetyö osana hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaa

Ehkäisevän päihdetyön tarkoituksena on ehkäistä alkoholin, huumeiden, tupakkatuotteiden sekä muiden päihtymiseen käytettävien aineiden käyttöä sekä rahapelaamisen haittoja. Laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä määrittelee kuntien ehkäisevän päihdetyön tehtävät ([laki ehkäisevän päihdetyön järjestämisestä 5 §](#)).

Sipoon kunnassa ehkäisevä päihdetyö on osa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kokonaisuutta. Ehkäisevää päihdetyötä koskeva suunnittelu ja raportointi ovat osa hyvinvointi- ja turvallisuuskertomusta ja -suunnitelmaa.

Ennaltaehkäisevää työtä rakennetaan Sipoossa tämän valtuustokauden aikana edistämään Itä-Uudenmaan hyvinvointialueella käytössä olevan **neljän tuulen mallin** mukaisesti. Neljän tuulen mallissa tarkastellaan neljää ilmiötä yhtenä kokonaisuutena: mielenterveyttä, päihteitä, ongelmapelaamista ja lähisuhdeväkivaltaa. Nämä ilmiöt ovat usein yhteydessä toisiinsa. Myös niiltä suojaavat tekijät ovat monilta osin samoja.

Neljän tuulen mallissa olennaisena osa-alueena on puheeksioton malli. Sen tarkoituksena on selvittää puheeksiotolla, esiintyykö henkilölle useampaa kuin yhtä neljän tuulen mallin haasteista, jos jokin neljän tuulen mallin ilmiöistä on tullut esiin.

Päihteiden käytön ja muiden hyvinvointihaasteiden suojaavat tekijät ja riskitekijät

THL on jaotellut tekijöitä, jotka suojaavat päihteiden käytöltä, ja toisaalta tekijöitä, jotka lisäävät riskiä päihteiden käytölle. Sipoossa päihteiden ja muiden riippuvuuksien, lähisuhdeväkivallan ja mielenterveysongelmien ennaltaehkäisyssä pääpaino on suojaavien tekijöiden vahvistamisessa ja toisaalta riskitekijöiden minimoimisessa.

Suojaavat tekijät	Riskitekijät
<ul style="list-style-type: none"> turvallinen ja kannustava kasvuympäristö, kasvua tukeva varhaiskasvatus ja perusopetus hyvät tunne- ja vuorovaikutustaidot turvalliset ja luottamukselliset sosiaaliset suhteet lähiyhteisöissä vallitseva päihteisiin ja muihin riippuvuuksiin liittyvä kulttuuri, eli päihde-, tupakka- ja nikotiini- sekä rahapelihaittoja ehkäisevät ja stigmaa purkavat asenteet päihteiden, tupakka- ja nikotiinituotteiden tai rahapelien vaikea saatavuus (esim. tiukka ikärajakontrolli) 	<ul style="list-style-type: none"> kasvuympäristön monimuotoiset ongelmat, kuten väkivalta ja laiminlyönnit sekä turvattomuus ja osattomuus toimeentulon tai työllistymisen ongelmat yksinäisyys, heikot sosiaaliset suhteet, sairastuminen vallitseva päihteisiin ja muihin riippuvuutta aiheuttaviin toimintoihin myönteisesti suhtautuva kulttuuri päihteiden, tupakka- ja nikotiinituotteiden tai rahapelien helppo saatavuus (esim. ikärajakontrollin heikkous)

Lähde: THL (2022), Ehkäisevä päihdetyö – opas kunnille ja hyvinvointialueille

3 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma vuosille 2026–2029

3.1 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman rakenne

Sipoon hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma jakautuu neljään osioon:

- ❖ **Kaikki sipolaiset:** Osiossa kuvataan koko väestöä ja kaikkia ikäryhmiä koskettavia hyvinvoinnin ja turvallisuuden edistämisen tavoitteita ja toimenpiteitä. Lisäksi osiossa on tavoitteita ja toimenpiteitä, jotka koskevat koko kunnan toimintaa sekä elinympäristöä hyvinvointia lisäävänä tekijänä.
- ❖ **Lapset ja nuoret:** Osiossa kuvataan lapsia, nuoria ja lapsiperheitä koskevat hyvinvointityön tavoitteet ja toimenpiteet. Nuoriksi määritellään tässä yhteydessä alle 29-vuotiaat sipolaiset.
- ❖ **Työikäiset:** Osiossa kuvataan erityisesti sipoolaisten työikäisten hyvinvointia edistäviä tavoitteita ja toimenpiteitä.
- ❖ **Ikäihmiset:** Osiossa kuvataan sipoolaisten ikäihmisten hyvinvointia tukevia tavoitteita ja toimenpiteitä. Ikäihmisiksi määritellään tässä yhteydessä 65 vuotta täyttäneet.

Kunkin osion suunnitelmataulukossa kuvataan suunnitelman **painopisteiden mukaiset tavoitteet, keskeiset toimenpiteet, toimenpiteen toteutumisen vastuu- ja yhteistyötahot, toimenpiteiden toteutumisen seurannan mittarit sekä toimenpiteen toteutumisen vaihe.**

Suunnitelman tavoitteissa on sekä prosessitavoitteita että tulostavoitteita. **Prosessitavoitteet** kuvaavat sitä, millainen muutos pyritään saavuttamaan kunnan palveluissa ja toiminnassa, jotta hyvinvointityötä voidaan tehdä mahdollisimman vaikuttavasti. **Tulostavoitteet** liittyvät niihin muutoksiin, joita väestön hyvinvoinnissa pyritään saamaan aikaan.

3.2 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman painopisteet

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman painopisteet kuvaavat niitä asioita, joihin sipoolaisten hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämässä panostetaan erityisesti tällä valtuustokaudella. Painopisteet ovat läpileikkaavia ja koskevat kaikkia ikäryhmiä.

Painopisteet on johdettu kuntastrategiasta ja muista kunnan toimintaa ohjaavista suunnitelmista sekä sipoolaisten hyvinvointia koskevan tiedon pohjalta. Ne päätettiin valtuustotyöpajassa tammikuussa 2026.

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman 2026–2029 painopisteet:

- 1) Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen systemaattisesti ja yhteistyöhön perustuen
- 2) Yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen
- 3) Terveellisten elintapojen edistäminen
- 4) Arjen turvallisuuden edistäminen

3.3 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman tavoitteet ja toimenpiteet

Kaikki sipoolaiset

Painopiste 1: Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen systemaattisesti ja yhteistyöhön perustuen

Tavoite	Keskeiset toimenpiteet	Toimenpiteen päävastuu ja yhteistyötahot	Seuranta	Toimenpiteen toteutumisen vaihe
Vahvistetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiedolla johtamisen systemaattisuutta	Parannetaan hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tiedolla johtamisen rakenteita TEAvisaria hyödyntäen: 1) Päivitetään kunnan prosessi TEAvisari-kyselyyn vastaamisessa ja tulosten hyödyntämisessä 2) Varmistetaan, että TEAvisarin tulokset otetaan palveluittain keskusteluun ja TEAvisarin nostamiin kehityskohtiin toteutetaan toimenpiteitä	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Kaikki toimialat	1) TEAvisari-prosessi on päivitetty (kyllä/ei) 2) TEAvisarin kokonaispistemäärä	Kesken
	Päätösten vaikutusten ennakoarviointi (EVA) otetaan käyttöön ja juurrutetaan Sipooseen: 1) Tehdään päätös EVA:n käyttöönotosta ja painopisteistä 2) Laaditaan kirjallinen toimintaohje	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika, Konsernipalvelut Yhteistyö: Kaikki toimialat	1) Päätösten vaikutusten ennakoarvioinnin (EVA) käyttöönotosta ja painopisteistä on tehty päätös (kyllä/ei) 2) Päätösten vaikutusten ennakoarvioinnista (EVA)	Ei aloitettu

			on laadittu kirjallinen toimintaohje (kyllä/ei)	
Vahvistetaan kuntalaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä yhteistyössä kunnan eri toimialojen ja muiden yhteistyötahojen kanssa	Ehkäisevän työn rakenteita vahvistetaan koko kunnan tasolla määrittelemällä koordinaattorakenne ehkäisevään työhön	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Kaikki toimialat, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, järjestöt, yritykset	Ehkäisevän työn koordinaattorakenne on määritelty (kyllä/ei)	Ei aloitettu
	Yhteistyötä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen ja kunnan palveluiden välillä vahvistetaan 1) Toimialoilla määritellään ja kuvataan hyvinvointialueen kanssa tehtävät yhteistyötahot. Tiedot kootaan yhteen koko kunnan tasolla. 2) Määritellään vastinparit hyvinvointialueelta	Päävastuu: Johtoryhmä Yhteistyötahot: Kaikki toimialat, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	1) Tieto hyvinvointialueen kanssa yhteistyötä tekevästä tahoista kunnassa on koottu yhteen (kyllä/ei) 2) Hyvinvointialueen vastinparit on määritelty (kyllä/ei)	Ei aloitettu
	Järjestö- ja sidosryhmäyhteistyötä kehitetään koko kunnan tasolla pysyvillä yhteistyörakenteilla: 1) Määritellään järjestöyhteistyörakenne koko kunnan tasolla 2) Olemassa olevat yhteistyörakenteet kootaan kunnan sisäiseen käyttöön	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyö: Kaikki toimialat, järjestöt, seurakunnat, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	1) Järjestöyhteistyölle on määritelty rakenne (kyllä/ei) 2) Yhteistyörakenteet on koottu sisäiseen käyttöön (kyllä/ei) 3) Hyvinvointitietoa on kootusti kunnan verkkosivuille (kyllä/ei)	Ei aloitettu

	3) Kootaan hyvinvointitietoa (ml. järjestöjen ja sidosryhmien toteuttama toiminta) kunnan verkkosivuille			
	Kunnan tilojen vuokrauksen ja varaamisen periaatteita, hintoja ja sääntöjä selkeytetään sekä yhdenmukaistetaan niihin liittyviä kunnan sisäisiä prosesseja	Päävastuu: Yhdyskunta ja ympäristö Yhteistyötahot: Arki ja vapaa-aika, koulutus	Kunnan tilojen vuokrauksen ja varaamisen periaatteet on päivitetty (kyllä/ei)	Kesken
Kunnan toimintaa kehitetään kestävällä tavalla	Kestävän kehityksen tiekartta valmistuu päätöksentekoon	Päävastuu: Yhdyskunta ja ympäristö Yhteistyötahot: Kaikki toimialat	Tiekartta valmis päätöksentekoa varten (kyllä/ei)	Kesken
	Kerava–Nikkilä-radon liikennesuunnitelma valmistuu	Päävastuu: Yhdyskunta ja ympäristö Yhteistyötahot: Väylävirasto, Keravan kaupunki	Liikennesuunnitelma valmistunut (kyllä/ei)	Kesken

Painopiste 2: Yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen

Tavoite	Keskeiset toimenpiteet	Toimenpiteen päävastuu ja yhteistyötahot	Seuranta	Toimenpiteen toteutumisen vaihe
Otetaan käyttöön yhteisöllisyyttä lisääviä ja yksinäisyyttä vähentäviä toimintamalleja	Laaditaan palveluiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, jossa huomioidaan eri väestöryhmien näkökulma	Päävastuu: Konsernipalvelut Yhteistyötahot: Kaikki toimialat	Suunnitelma hyväksytty valtuustossa (kyllä/ei)	Kesken
	Käynnistetään käytäntö, jolla kunta järjestää tai tukee taloudellisesti kulttuurin osallistumisen kynnystä madaltavaa vertaistoimintaa	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Kulttuuritoimijat, järjestöt Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	Kunnassa on käynnistetty toimintamalli, joka tukee taloudellisesti kulttuuriin osallistumisen kynnystä madaltavaa vertaistoimintaa (kyllä/ei)	Kesken
Edistetään osallisuutta kunnan palveluiden ja toiminnan kehittämisessä	Laaditaan kunnan osallisuusmalli. Monipuolisia osallistumismahdollisuuksia edistetään osana osallisuusmallin toimeenpanoa.	Päävastuu: Konsernipalvelut Yhteistyötahot: Arki ja vapaa-aika, Yhdyskunta ja ympäristö	Osallisuusmalli on otettu käyttöön (kyllä/ei)	Kesken
	Kunnassa otetaan käyttöön yhtenäinen malli kerätä tietoa asiakastytyväisyydestä	Päävastuu: Konsernipalvelut Yhteistyötahot: Kaikki toimialat	Asiakastytyväisyyden keräämiseen on otettu käyttöön koko kunnan yhteinen malli (kyllä/ei)	Ei aloitettu

	<p>Vahvistetaan vaikuttamistoimielinten roolia:</p> <p>1) Selvitetään vaikuttamistoimielinten mahdollisuudet osallistua kunnan poliittisten toimielinten kokouksiin</p> <p>2) Toimialojen kouluttaminen vaikuttamistoimielinten toiminnasta</p> <p>3) Vaikuttamistoimielimille laaditaan vuosikellot (ml. järjestö- ja yritys yhteistyö)</p>	<p>Päävastuu: Arki ja vapaa-aika</p> <p>Yhteistyötahot: Kaikki toimialat, vaikuttamistoimielimet</p>	<p>1) Selvitys tehty vaikuttamistoimielinten mahdollisuuksista osallistua toimielinten kokouksiin. Tehty mahdolliset muutokset selvityksen perusteella. (kyllä/ei)</p> <p>2) Koulutuksia on järjestetty toimialoille vaikuttamistoimielinten toiminnasta (kyllä/ei)</p> <p>3) Vaikuttamistoimielinten vuosikellot on otettu käyttöön (kyllä/ei)</p>	<p>Ei aloitettu</p>
	<p>Järjestetään yhteisöllisyyttä ja osallisuutta edistäviä asukastapahtumia ja -toimintaa:</p> <p>1) Järjestetään systemaattisesti ja yhdessä eri toimialojen kanssa asukastapahtumia</p> <p>2) Matalan kynnyksen kohtaamispaikkatoiminta, joka edistää kotoutumista sekä pakolaisten ja muiden väestöryhmien kohtaamista</p>	<p>Päävastuu: Arki ja vapaa-aika, Yhdyskunta ja ympäristö</p> <p>Yhteistyötahot: kaikki toimialat</p>	<p>1) Järjestettyjen asukastapahtumien lukumäärä/vuosi</p> <p>2) Kohtaamispaikkatoiminta on käynnistetty Sipoossa</p>	<p>Kesken</p>
	<p>Laaditaan selvitys kulttuuritoimijoiden asiantuntijaelimen perustamisesta</p>	<p>Päävastuu: Arki ja vapaa-aika</p> <p>Yhteistyötahot: Kulttuuritoimijat</p>	<p>Selvitys tehty (kyllä/ei)</p>	<p>Ei aloitettu</p>

	#MunSipoo -osallistuvassa budjetoinnissa nostetaan esiin teemoja hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmasta 2026–2029 sekä kestävä kehityksen tiekartasta	Päävastuu: Yhdyskunta ja ympäristö Yhteistyötahot: Kaikki toimialat, järjestöt	#MunSipoo -osallistuvassa budjetoinnissa on nostettu esiin strategisia teemoja (kyllä/ei)	Kesken
Edistetään yritysmäyönteistä kuntaorganisaatiota ja yritysten verkostoyhteistyötä	Vahvistetaan yritysten palveluita ja verkostoitumista: 1) Yritysvaikutusten arviointi otetaan systemaattisesti käyttöön suunnittelussa, päätöksenteossa ja hankinnoissa. Yritysvaikutusten arviointi on osa kunnan päätösten vaikutusten ennakkoarviointia (EVA). 2) Määritellään ja toteutetaan toimenpiteet yrittäjien keskinäisen verkostoitumisen tukemiseksi 3) Rakennetaan yrittäjyyttä tukeva palvelupolku	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Yhdyskunta ja ympäristö, yritykset, Keuke	1) Yritysvaikutusten arviointi on otettu käyttöön (kyllä/ei) 2) Toimenpiteet on määritelty ja toteutettu (kyllä/ei) 3) Palvelupolku on laadittu ja kuvattu (kyllä/ei)	Kesken
	Laaditaan matkailusuunnitelma, jonka avulla kehitetään matkailua ja kunnan elinvoimaa	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Yhdyskunta ja ympäristö, yritykset	Matkailusuunnitelma on valmis ja hyväksytty (kyllä/ei)	Kesken

<p>Parannetaan kuntalaisille suunnattujen hyvinvointia ja terveyttä edistävien palveluiden saatavuutta</p>	<p>Huomioidaan esteettömyys systemaattisesti kunnan suunnittelussa ja toiminnassa:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Esteettömyystyöryhmän toiminnan vakiinnuttaminen 2) Säännölliset esteettömyyskävelyt, joilla edistetään esteettömyyttä ja sen seuranta julkisissa tiloissa ja asuinympäristöissä 3) Esteettömyyden nykytilanteen kartoittaminen: selvitetään Itä-Uudenmaan Esteettömyys- ja saavutettavuusohjelmassa 2021–2025 tunnistettujen haasteiden tämänhetkinen tilanne Sipoossa 4) Esteettömyyden erityistason alueiden määrittely ja suunnitteluohjeen laatiminen rakennetun ympäristön (julkisten tilojen ja alueiden) suunnittelun, rakennuttamisen ja kunnossapidon tueksi sekä suunnitteluohjeen jalkauttaminen kunnan toimintaan 5) Esteettömyyteen liittyvien roolien ja vastuutahojen määrittely kuntaorganisaatiossa 	<p>Päävastuu: Yhdyskunta ja ympäristö, Arki ja vapaa-aika</p> <p>Yhteistyötahot: Kaikki toimialat, järjestöt, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1) Säännölliset kohtaamiset X/4 kalenterivuosi 2) Esteettömyyskävelysten toteuttaminen säännöllisesti (1-2/vuosi) 3) Sipoossa käydään läpi esteettömyyden edistämiseen liittyvät tarpeet ja käynnissä olevat toimet (kyllä/ei) 4) Suunnitteluohje on laadittu (kyllä/ei) 5) Roolit ja vastuut on määritelty (kyllä/ei) 	<p>Kesken</p>
---	---	---	--	----------------------

	<p>Yhteisten asiakaspalveluiden palveluneuvonnan kehittäminen:</p> <p>1) Määritellään ja toteutetaan toimenpiteet palveluneuvonnan kehittämiseksi (ml. saavutettavuus ja selkokieliisyys)</p> <p>2) Toteutetaan pilotti tekoälyavusteisen chat-palvelun käyttöönotosta. Päätös pysyvästä toiminnasta tehdään pilotin perusteella.</p>	<p>Päävastuu: Arki ja vapaa-aika</p> <p>Yhteistyötahot: Kaikki toimialat</p>	<p>1) Toimenpiteet on määritelty ja toteutettu (kyllä/ei)</p> <p>2) Pilotti on toteutettu ja päätös pysyvästä toiminnasta on tehty (kyllä/ei)</p>	<p>Kesken</p>
	<p>Viestinnän kehittäminen palveluiden saatavuuden parantamiseksi:</p> <p>1) Toteutetaan kunnan Intran kehittämisprojekti</p> <p>2) Määritellään ja toteutetaan toimenpiteet kunnan tapahtumakalenterin kehittämiseksi ja markkinoimiseksi</p> <p>3) Sovitaan viestintäyhteistyöstä Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa</p>	<p>Päävastuu: Konsernipalvelut</p> <p>Yhteistyötahot: Kaikki toimialat, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, järjestöt, seurakunnat, yritykset</p>	<p>1) Kehittämisprojekti on toteutettu (kyllä/ei)</p> <p>2) Toimenpiteet on määritelty ja toteutettu (kyllä/ei)</p> <p>3) Viestintäyhteistyöstä on sovittu ja käytännöt on kirjattu kaikkien toimialojen saataville</p>	<p>Kesken</p>

Painopiste 3: Terveellisten elintapojen edistäminen

Tavoite	Keskeiset toimenpiteet	Toimenpiteen päävastuu ja yhteistyötahot	Seuranta	Toimenpiteen toteuttamisen vaihe
Satsataan matalan kynnyksen liikuntapaikkoihin ja niiden hyödyntämiseen	Kunnan taloussuunnittelussa investoidaan matalan kynnyksen liikuntamahdollisuuksien parantamiseen:	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika, Yhdyskunta ja ympäristö	1) Liikuntainvestoinnit €/asukas, liikuntapalveluiden toimintamenot €/asukas	Kesken
	1) Investoinnit liikuntapaikkoihin ja liikuntapalveluihin		2) Taloussuunnittelussa on huomioitu kävelyä ja pyöräilyä lisääviä hankkeita (kyllä/ei)	
	2) Budjettiin varatut määrärahat kävelyä ja pyöräilyä lisääville hankkeille	Päävastuu: Yhdyskunta ja ympäristö, Arki ja vapaa-aika	Pyöräiliikenteen tavoiteverkon parannustoimenpiteet on kartoitettu ja toteutussuunnitelma on laadittu (kyllä/ei)	Ei aloitettu
	Uusien asuinalueiden suunnittelussa kiinnitetään erityistä huomiota ympäristön viihtyisyyteen ja asukkaiden ympäristön suunnittelua koskevaan osallistamiseen:	Päävastuu: Yhdyskunta ja ympäristö, Arki ja vapaa-aika	1) Otettuun uusiin toimintatapoja asukkaiden osallistamisessa (kyllä/ei)	Kesken
	1) Asukkaat otetaan vahvemmin mukaan viheralueiden kehittämiseen	Yhteistyötahot: Koulutus, varhaiskasvatus	2) Erityiset toimenpiteet opasteiden ja valaistuksen parantamiseksi (kyllä/ei)	
	2) Erityinen panostaminen ulkoilureittien opasteiden ja valaistuksen parantamiseen			

Parannetaan arkiliikkumisen edellytyksiä	Esteettömät kävelyreitit Nikkilään ja Söderkullaan -hanke: laaditaan toimenpideohjelma esteettömien kävelyreittien toteuttamiseksi	Päävastuu: Yhdyskunta ja ympäristö Yhteistyötahot: Arki ja vapaa-aika, koulutus, varhaiskasvatus, Traficom	Toimenpideohjelma esteettömien kävelyreittien toteuttamisesta on tehty (kyllä/ei)	Ei aloitettu
	Parannetaan pyöräpysäköintiä yleisillä alueilla sekä bussipysäkkien ja kunnan omistamien kiinteistöjen yhteydessä	Päävastuu: Yhdyskunta ja ympäristö Yhteistyötahot: Koulutus, Arki ja vapaa-aika	Kartoitus pyöräpysäköinnin tilasta on tehty (kyllä/ei) Parannukset pyöräpysäköintiin on tehty (kyllä/ei)	Kesken
	Kestävän ja turvallisen liikkumisen työryhmä järjestää tempauksia ja toimintaa liikenneturvallisuuden edistämiseksi	Päävastuu: Yhdyskunta ja ympäristö Yhteistyötahot: Koulutus, Varhaiskasvatus, Arki ja vapaa-aika	Järjestettyjen tempausten ja toiminnan lukumäärä vuosittain (X)	Ei aloitettu
	Parannetaan liikuntaneuvonnan palveluketjun näkyvyyttä ja saatavuutta kehittämällä viestintää	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Järjestöt, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	Liikuntaneuvonnan viestintäsuunnitelma on tehty (kyllä/ei) Viestinnässä on kokeiltu uudenlaisia viestintätapoja (kyllä/ei)	Kesken

	Hyvät muuvit -tapahtuma vammaisille järjestetään säännöllisesti	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika, vammaisneuvosto Yhteistyötahot: Järjestöt	Tapahtuma on järjestetty vähintään kerran vuodessa (kyllä/ei)	Kesken
Tuetaan väestön hyvää ravitsemusta	Terveellisen ravitsemuksen esiin tuominen kunnan viestinnässä ja palveluissa	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Järjestöt	Tehty viestintäsuunnitelma hyvää ravitsemusta koskevasta viestinnästä (kyllä/ei)	Ei aloitettu

Painopiste 4: Arjen turvallisuuden edistäminen

Tavoite	Keskeiset toimenpiteet	Toimenpiteen päävastuu ja yhteistyötahot	Seuranta	Toimenpiteen toteuttamisen vaihe
Arjen turvallisuutta vahvistetaan yhteistyössä yritysten ja järjestöjen kanssa	Varautumista koskevan tiedon välittäminen: 1) Toteutetaan kierros kyliin ja saaristoon yhteistyössä sidosryhmien kanssa 2) Tiedotetaan kunnan verkkosivuilla varautumista koskevista asioista 3) Päivitetään valmiussuunnitelman yleinen osa, jossa kuvataan turvallisuustyön ja varautumisen yhteistyötahot	Päävastuu: Konsernipalvelut Yhteistyötahot: Kaikki toimialat, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, muut viranomaistoimijat, reserviläiset	1) Kyläkierros on toteutettu (kyllä/ei) 2) Verkkosivuilla on tiedotettu varautumista koskevasta tiedosta (kyllä/ei) 3) Yhteistyötahot kuvattu valmiussuunnitelmassa (kyllä/ei)	Kesken

	Turvallisemman tilan periaatteiden käyttöön otosta linjataan palveluiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa	Päävastuu: Konsernipalvelut Yhteistyötahot: Kaikki toimialat	Palveluiden tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmassa on linjattu turvallisemman tilan periaatteista (kyllä/ei)	Kesken
Riippuvuuksien, väkivallan ja mielenterveyshaasteiden ennaltaehkäisevää työtä vahvistetaan	Neljän tuulen toimintamalli (ks. luku 2.2) otetaan käyttöön ja henkilöstön osaamista vahvistetaan neljän tuulen ilmiöistä (mm. materiaalit puheeksi otosta)	Päävastuu: Arjen ja vapaa-ajan toimiala Yhteistyötahot: Kaikki toimialat	Neljän tuulen toimintamallin määrittely ja käyttöönotto Sipoossa (kyllä/ei) Henkilöstön osaamista neljän tuulen ilmiöistä on vahvistettu koulutuksilla ja/tai materiaaleilla (kyllä/ei)	Kesken
	Ehkäisevän työn ilmiöistä viestitään kunnan verkkosivuilla ja viestinnässä	Päävastuu: Arjen ja vapaa-ajan toimiala Yhteistyötahot: Konsernipalvelut, järjestöt	Viestintäsuunnitelma ehkäisevän työn ilmiöistä viestimiseen on tehty (kyllä/ei)	ei aloitettu
	Kunta osallistuu Itä-Uudenmaan alueelliseen päihdekyselyyn	Päävastuu: Arjen ja vapaa-ajan toimiala Yhteistyötahot: Kaikki toimialat, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	Alueelliseen päihdekyselyyn osallistuminen (kyllä/ei)	Ei aloitettu

Lapset ja nuoret

Painopiste 1: Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen systemaattisesti ja yhteistyöhön perustuen

Tavoite	Keskeiset toimenpiteet	Toimenpiteen päävastuu ja yhteistyötahot	Seuranta	Toimenpiteen toteuttamisen vaihe
Vahvistetaan lasten ja nuorten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä yhdessä kunnan toimialojen ja muiden yhteistyötahojen kanssa	Lasten ja nuorten ennaltaehkäisevää työtä rakennetaan systemaattisesti ja yhteistyöhön perustuen: 1) Planet Youth -toimintaa toteutetaan suunnitelman mukaisesti vuoden 2028 loppuun asti 2) Tehdään päätös pysyvästä ennaltaehkäisevän työn toimintamallista	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Kaikki toimialat, Planet Youth, järjestöt, seurakunnat, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	1) Puolivuositteiset raportoinnit PY-toiminnan etenemisestä on tehty (kyllä/ei) 2) Päätös pysyvästä ennaltaehkäisevän työn toimintamallista on tehty (kyllä/ei)	Kesken
	Tarkistetaan Planet Youth -toiminnan yhteistyöverkosto ja täydennetään sitä tarvittaessa	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyö: Kaikki toimialat, järjestöt, seurakunnat, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, Itä-Uudenmaan poliisilaitos	Yhteistyöverkosto on päivitetty (kyllä/ei)	Kesken

	Kulttuuri- ja liikuntapolkua kehitetään yhdessä koulutuspalveluiden, varhaiskasvatuspalveluiden, liikuntapalveluiden ja kulttuuripalveluiden kanssa	Päävastuu: Koulutus Yhteistyötahot: Varhaiskasvatus, Arki ja vapaa-aika, Järjestöt, kulttuuri- ja liikuntatoimijat	Kulttuuri- ja liikuntapolku on päivitetty vuosittain (kyllä/ei)	Kesken
--	---	---	---	--------

Painopiste 2: Yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen

Tavoite	Keskeiset toimenpiteet	Toimenpiteen päävastuu ja yhteistyötahot	Seuranta	Toimenpiteen toteuttamisen vaihe
Otetaan käyttöön yhteisöllisyyttä lisääviä ja yksinäisyyttä vähentäviä toimintamalleja	Yhteisökasvattajat ja kouluvalmentajat vakiinnutetaan osaksi yhtenäiskoulujen toimintaa ja oppilaiden osallisuuden edistämistä	Päävastuu: Koulutus	Yhteisökasvattajat ja kouluvalmentajat on vakiinnutettu osaksi toimintaa (kyllä/ei)	Kesken
	Vahvistetaan vammaisten lasten ja nuorten osallisuutta: selvitetään vammaisten lasten maksuttoman vapaa-ajan toiminnan kehittämismahdollisuudet	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Koulutus, varhaiskasvatus, järjestöt, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	Selvitys on tehty ja sen pohjalta on laadittu toimenpiteet (kyllä/ei)	Ei aloitettu
	Nuorisopalveluissa edistetään nuorten osallisuutta ja ehkäistään syrjäytymistä Tehdään yhdessä -hankkeen toimenpiteillä: 1) Sosiaalista osallisuutta tukevien toimintojen	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Koulutus, järjestöt	1) Sosiaalista osallisuutta tukevia toimintoja on kokeiltu ja kehitetty hankesuunnitelman mukaisesti (kyllä/ei)	Kesken

	kehittämisen ja kokeilu (esim. harrastuskerhot, vapaaehtoistoiminta ja vertaistukitoiminta) 2) Perheiden ja lasten ja nuorten yhteisten tapahtumien sekä vanhempainkahvien järjestäminen		2) Tapahtumien lukumäärä ja tapahtumiin osallistuneiden lukumäärä	
	Sipoossa järjestetään vuosittain Harrastusmessut-tapahtuma, jossa lapset ja nuoret voivat tutustua eri harrastusmahdollisuuksiin	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Järjestöt, seurakunnat	Harrastusmessut on järjestetty vuosittain (kyllä/ei)	Kesken
	Toteutetaan lukutaitostrategian mukaiset toimenpiteet	Päävastuu: Koulutus, varhaiskasvatus Yhteistyötahot: Arki ja vapaa-aika	Lukutaitostrategian mukaiset toimenpiteet on toteutettu vuosittain (kyllä/ei)	Kesken
	Järjestetään Perhevartti-kampanja, jossa kannustetaan perheitä viettämään yhdessä aikaa ilman mobiililaitteita	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Kaikki toimialat, järjestöt, seurakunnat, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	Perhevartin viestintäsuunnitelma on luotu (kyllä/ei) Terveellisistä elintavoista ja perheen yhteisen ajan merkityksestä on toteutettu infovideo (kyllä/ei)	Ei aloitettu
	Kouluissa rajoitetaan mobiililaitteiden käyttöä syksyllä 2025 voimaantulleiden rajoitusten mukaisesti oppilaiden yhteisöllisyyden tukemiseksi	Päävastuu: Koulutus	Toimintamalli mobiililaitteiden käytön rajoittamiseen on määritelty ja toteutettu (kyllä/ei)	Toteutettu

	Kehitetään vanhempainsopimusta Planet Youth -periaatteiden mukaisesti	Päävastuu: Koulutus Yhteistyötahot: Arki ja vapaa-aika, Varhaiskasvatus, järjestöt	Päivitetty vanhempainsopimus on otettu käyttöön (kyllä/ei)	Toteutettu
	Päivitetään arjen ja vapaa-ajan järjestöavustusperiaatteet niin, että ne tukevat lasten ja nuorten turvallista harrastamista	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika	Avustusperiaatteet on päivitetty (kyllä/ei)	Toteutettu
Edistetään osallisuutta kunnan palveluiden ja toiminnan kehittämisessä	Käynnistetään vuosittainen foorumi, jossa lapset voivat vaikuttaa kunnan hyvinvointia ja terveyttä edistävään päätöksentekoon (esim. lapsiparlamentti, lasten kyselytunti)	Päävastuu: Koulutus Yhteistyötahot: Kaikki toimialat	Toimintamallista on päätetty (kyllä/ei)	Ei aloitettu
	Edistetään lasten ja nuorten osallistumista heidän käyttämiensä ympäristöjen suunnitteluun, kehittämiseen ja toteutukseen	Päävastuu: Yhdyskunta ja ympäristö Yhteistyö: Kaikki toimialat	Toteutetut lasten ja nuorten kuulemiset (määrä/vuosi)	Kesken
Edistetään yritysmyönteistä kuntaorganisaatiota ja yritysten verkostoyhteistyötä	Määritellään ja toteutetaan toimenpiteet yrittäjyyskasvatukseen vahvistamiseksi varhaiskasvatuksessa ja kouluissa	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyö: Koulutus, Varhaiskasvatus, yritykset	Toimenpiteet on määritelty ja toteutettu (kyllä/ei)	Ei aloitettu
Parannetaan kuntalaisille suunnattujen hyvinvointia ja terveyttä edistävien palveluiden saatavuutta	Wilma- ja Daisy -palveluissa lähetetään neljä kertaa vuodessa Planet Youth -uutiskirje, johon on koottu kunnan tarjoamia palveluita lapsille ja nuorille	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyö: Koulutus, Varhaiskasvatus, järjestöt	Planet Youth -uutiskirje on lähetetty vanhemmille ja nuorille 4 krt/vuosi (kyllä/ei)	Kesken

Syrjäytymisvaarassa olevien nuorten määrä vähenee¹	Sipoon TUVA-koulutuksen kolmen vuoden kokeilun käynnistäminen syksyllä 2026	Päävastuu: Koulutus Yhteistyötahot: Arki ja vapaa-aika, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, järjestöt, ammattioppilaitokset	Toisen asteen opiskelupaikan saaminen ja siihen kiinnittyminen peruskoulun jälkeen verrattuna aikaan ennen TUVA-koulutusta (määrä)	Kesken
	Valtakunnallisen poissaololuokituksen mukaisia huolta herättäviä koulupoissaoloja kartoitetaan, jotta niihin voidaan kohdentaa tukitoimia	Päävastuu: Koulutus	Kaikissa kouluissa tilastoidaan koulupoissaolojen tuntimääriä	Toteutettu

¹ Syrjäytymisvaarassa olevilla tarkoitetaan nuoria, jotka eivät ole työssä, opiskele tai ole varusmiespalveluksessa. Syrjäytymisen riskitekijöitä ovat matala koulutus, pitkäaikainen työttömyys, toimeentulo-ongelmat sekä päihde- ja mielenterveysongelmat.

Painopiste 3: Terveellisten elintapojen vahvistaminen

Tavoite	Keskeiset toimenpiteet	Toimenpiteen päävastuu ja yhteistyötahot	Seuranta	Toimenpiteen toteuttamisen vaihe
Parannetaan arkiliikkumisen edellytyksiä	Kunta liittyy Fiksusti kouluun -ohjelmaan koulumatkaliikkumisen lisäämiseksi ja koulumatkojen turvallisuuden parantamiseksi	Päävastuu: Yhdyskunta ja ympäristö Yhteistyötahot: Koulutus, Arki ja vapaa-aika, Fiksusti kouluun -ohjelma	Kunta on liittynyt ohjelmaan (kyllä/ei) Ohjelman toimenpidesuosituksia on otettu käyttöön (kyllä/ei)	Ei aloitettu
Liikunta-suosituksen mukaisesti liikkuvien lasten ja nuorten määrä kasvaa	Lisätään liikkumisen määrää varhaiskasvatuksessa. Vahvistetaan liikunnallista pedagogiikkaa ja ohjatun liikunnan toteutumista kaikissa varhaiskasvatuksen toimipaikoissa	Päävastuu: Varhaiskasvatus Yhteistyötahot: Arki ja vapaa-aika, Yhdyskunta ja ympäristö	Varhaiskasvatuksen kehittävän palautteen tutkimustulokset: kohtalaisen kuormittavan ja nopean kuormittavan liikkeen määrä	Kesken
	Kouluissa ja esiopetuksessa määritellään ja toteutetaan toimenpiteet, joilla toimeenpannaan syksyllä 2026 tuleva opetussuunnitelman muutos liikunnallisen elämäntavan edistämisestä	Päävastuu: Koulutus, Varhaiskasvatus Yhteistyötahot: Arki ja vapaa-aika, Yhdyskunta ja ympäristö	Toimenpiteet on määritelty ja toteutettu (kyllä/ei)	Ei aloitettu
	Perheliikuntaneuvonnan kehittäminen: 1) Huoltajia osallistetaan lasten liikunnan	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika	1) Huoltajilta on kerätty ajatuksia koskien lasten liikunnan edistämistä	Kesken

	<p>edistämistä koskien</p> <p>2) Neuvoloiden ja kouluterveydenhuollon kanssa tehdään tiiviimpää yhteistyötä, jotta niiden asiakkaita osataan ohjata perheliikuntaneuvonnan palveluihin</p>	<p>Yhteistyötahot: Koulutus, Varhaiskasvatus, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, järjestöt</p>	<p>(kyllä/ei)</p> <p>2) Toimintatavat liikuntaneuvontaa koskevaan vuoropuheluun neuvoloiden ja kouluterveydenhuollon kanssa on määritelty (kyllä/ei)</p>	
	<p>Toteutetaan Sibbe-maailmalla -liikuntakampanja, joka kohdistuu alakouluihin ja varhaiskasvatukseen</p>	<p>Päävastuu: Arki ja vapaa-aika</p> <p>Yhteistyötahot: Koulutus, Varhaiskasvatus, järjestöt</p>	<p>Liikuntakampanja on toteutettu (kyllä/ei)</p>	<p>Ei aloitettu</p>
<p>Tuetaan väestön hyvää ravitsemusta</p>	<p>Määritellään ja toteutetaan toimenpiteet, jotta päiväkotij- ja kouluruoka toteuttaa vuonna 2024 päivitettyjä kansallisia ravitsemussuosituksia</p>	<p>Päävastuu: Arki ja vapaa-aika</p> <p>Yhteistyötahot: Koulutus, varhaiskasvatus</p>	<p>Toimenpiteet on toteutettu (kyllä/ei)</p> <p>Ravitsemussuositusten toteutuminen ravitsemuslaskelmien perusteella</p>	<p>Kesken</p>

Painopiste 4: Arjen turvallisuuden edistäminen

Tavoite	Keskeiset toimenpiteet	Toimenpiteen päävastuu ja yhteistyötahot	Seuranta	Toimenpiteen toteuttamisen vaihe
Arjen turvallisuutta vahvistetaan yhteistyössä yritysten ja järjestöjen kanssa	Sipooseen muuttaneille ja muille vanhemmille järjestetään tilaisuuksia, joissa vanhemmat voivat tutustua toisiinsa ja saada vertaistukea	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika, Varhaiskasvatus Yhteistyötahot: Järjestöt, seurakunnat	Varhaiskasvatuksessa on järjestetty tapahtumia vanhempien väliselle verkostoitumiselle (kyllä/ei) Arjen ja vapaa-ajan palveluissa järjestetään vuosittain vertaistuki- ja vapaa-ajan tapahtumia vanhemmille (kyllä/ei)	Ei aloitettu
Riippuvuuksien, väkivallan ja mielenterveys- haasteiden ennaltaehkäisyä vahvistetaan	Vahvistetaan kunnan henkilöstön osaamista perhe- ja lähisuhdeväkivallan tunnistamisesta ja puheeksiotosta	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Koulutuspalvelut, Varhaiskasvatus, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	Toteutuneet koulutukset (1/lukuvuosi)	Kesken
	Kootaan nuorille suunnattua materiaalia ehkäisevän työn teemoista lasten ja nuorten kanssa kouluissa ja nuorisopalveluissa työskenteleville	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Koulutus, järjestöt, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	Ehkäisevän työn materiaalia on koottu yhteiseen materiaalipankkiin (kyllä/ei)	Ei aloitettu

	Koulutuksen toimialalla määritellään ja toteutetaan toimenpiteet syksyn 2025 tupakkalain muutoksen toimenpanoon	Päävastuu: Koulutus	Toimenpiteet on käytössä kouluilla (kyllä/ei)	Toteutettu
Sipoon kouluissa ja varhaiskasvatuksessa kiusaaminen vähenee	Kouluissa on kiusaamisen ennaltaehkäisyyn, siihen puuttumiseen ja siitä ilmoittamiseen toimiva prosessi	Päävastuu: Koulutus Yhteistyö: Arki ja vapaa-aika, varhaiskasvatus	Vuosittainen koulujen hyvinvointikysely, laadittu toimenpiteet kyselyn tulosten pohjalta (kyllä/ei)	Kesken
	Ehkäistään kiusaamista ja vahvistetaan tunne- ja turvataitoja varhaiskasvatuksessa: 1) Laaditaan kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma osaksi varhaiskasvatuksen tasa-arvo ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa 2) Kehitetään henkilöstön osaamista lasten tunne- ja turvataitojen tukemisessa	Päävastuu: Varhaiskasvatus Yhteistyötahot: Koulutus, Arki ja vapaa-aika	1) Kiusaamisen ehkäisyn suunnitelma ja yksikkökohtaiset toimenpiteet kiusaamisen ehkäisemiseksi on laadittu (kyllä/ei) 2) Henkilöstölle on järjestetty koulutusta tunne- ja turvataitoidoista (kyllä/ei)	Kesken
	Tunne- ja vuorovaikutustaitoja opetetaan kouluissa systemaattisesti: 1) Vähintään kerran kuukaudessa joka koululla on yksi tunti tunne- ja vuorovaikutustaitojen opetukseen 2) Laaditaan hyvinvoinnin vuosikello, johon on kootaan teemoittain, mitä tunne- ja vuorovaikutustaitoihin liittyvää teemaa missäkin kuussa käsitellään	Päävastuu: Koulutus Yhteistyötahot: Arki ja vapaa-aika, järjestöt	Koulutuksen toimialalla laaditun hyvinvoinnin vuosikellon mukaiset tunne- ja vuorovaikutustaitojen opettamiseen liittyvät tavoitteet ovat toteutuneet (kyllä/ei)	Kesken

Työikäiset

Painopiste 1: Kuntalaisten hyvinvointia edistetään systemaattisesti ja yhteistyöhön perustuen

Tavoite	Keskeiset toimenpiteet	Toimenpiteen päävastuu ja yhteistyötahot	Seuranta	Toimenpiteen toteutumisen vaihe
Vahvistetaan työikäisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä yhteistyössä kunnan eri toimialojen ja muiden yhteistyötahojen kanssa	Käynnistetään yhteistyörakenne työikäisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Konsernipalvelut, yhdyskunta ja ympäristö, järjestöt, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, Keravan ja Sipoon työllisyysalue	Työikäisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaattorirakenne on määritelty ja käynnistetty (kyllä/ei)	Ei aloitettu

Painopiste 2: Yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen

Tavoite	Keskeiset toimenpiteet	Toimenpiteen päävastuu ja yhteistyötahot	Seuranta	Toimenpiteen toteutumisen vaihe
Parannetaan kuntalaisille suunnattujen hyvinvointia ja terveyttä edistävien palveluiden saatavuutta	Parannetaan palveluiden saatavuutta: 1) Laaditaan työikäisille suunnattujen palveluiden kuvaus 2) Kootaan palveluiden tiedot kunnan verkkosivuille	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Konsernipalvelut, yhdyskunta ja ympäristö, Itä-Uudenmaan	1) Työikäisille suunnatuista palveluista on laadittu kuvaus (kyllä/ei) 2) Tiedot työikäisten palveluista on koottu kunnan verkkosivuille (kyllä/ei)	Kesken

		hyvinvointialue, Keravan ja Sipoon työllisyysalue		
Otetaan käyttöön yhteisöllisyyttä lisääviä ja yksinäisyyttä vähentäviä toimintamalleja	Laaditaan työllisyys- ja kotouttamissuunnitelma, jonka osana huomioidaan yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Konsernipalvelut, yhdyskunta ja ympäristö, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, Keravan ja Sipoon työllisyysalue, järjestöt	Työllisyys- ja kotouttamissuunnitelma on laadittu (kyllä/ei)	Ei aloitettu

Painopiste 3: Terveellisten elintapojen vahvistaminen

Tavoite	Keskeiset toimenpiteet	Toimenpiteen päävastuu ja yhteistyötahot	Seuranta	Toimenpiteen toteutumisen vaihe
Parannetaan arkiliikkumisen edellytyksiä	Vahvistetaan liikuntapalveluita vähän liikkujille: 1) Liikuntaneuvonnan asiakkaita ohjataan vahvemmin yksilötapaamisista harrastusten pariin 2) Seurat otetaan mukaan vähän liikkuvien harrastamiseen lisäämiseksi aktivoimiseksi Suomi liikkeelle -hankkeen toimenpiteiden mukaisesti	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Järjestöt, yritykset, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	Liikuntaneuvontaa on kehitetty Suomi liikkeelle -hankkeen suunnitelman mukaisesti (kyllä/ei)	Ei aloitettu

Ikäihmiset

Painopiste 1: Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen systemaattisesti ja yhteistyöhön perustuen

Tavoite	Keskeiset toimenpiteet	Toimenpiteen päävastuu ja yhteistyötahot	Seuranta	Toimenpiteen toteutumisen vaihe
Vahvistetaan ikääntyneiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä yhteistyössä kunnan eri toimialojen ja muiden yhteistyötahojen kanssa	Käynnistetään yhteistyörakenne ikääntyneiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Vanhusneuvosto, Konsernipalvelut, Yhdyskunta ja ympäristö, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, järjestöt	Ikääntyneiden hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen koordinaatioon on määritelty ja käynnistetty rakenne (kyllä/ei)	Ei aloitettu

Painopiste 2: Yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen

Tavoite	Keskeiset toimenpiteet	Toimenpiteen päävastuu ja yhteistyötahot	Seuranta	Toimenpiteen toteutumisen vaihe
Otetaan käyttöön yhteisöllisyyttä lisääviä ja yksinäisyyttä vähentäviä toimintamalleja	Tehdään selvitys ikäihmisten yhteisöllisyyttä edistäväistä toimenpiteistä	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Konsernipalvelut, Yhdyskunta ja ympäristö, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, järjestöt	Selvitys ikäihmisten yhteisöllisyyttä edistäväistä toimenpiteistä on tehty (kyllä/ei)	Ei aloitettu

	Kirjastoissa kehitetään ikäihmisille suunnattuja palveluja toteuttamalla ikäihmisille monipuolista ohjelmaa	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Järjestöt	Toimenpiteet palveluiden kehittämiseksi määritelty ja toteutettu (kyllä/ei)	Ei aloitettu
	Vanhustenviikko-tapahtumaa kehitetään ja se järjestetään vuosittain	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika, vanhusneuvosto Yhteistyötahot: Konsernipalvelut, Yhdyskunta ja ympäristö, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, järjestöt	Vanhustenviikko-tapahtuma on järjestetty vuosittain (kyllä/ei)	Ei aloitettu
Parannetaan kuntalaisille suunnattujen hyvinvointia ja terveyttä edistävien palveluiden saatavuutta	Parannetaan ikäihmisten palveluiden saatavuutta: 1) Laaditaan ikäihmisille suunnattujen palveluiden kuvaus 2) Kootaan palveluiden tiedot kunnan verkkosivuille	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Konsernipalvelut, yhdyskunta ja ympäristö, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, järjestöt	1) Ikäihmisille suunnatuista palveluista on laadittu kuvaus (kyllä/ei) 2) Tiedot ikäihmisten palveluista on koottu kunnan verkkosivuille (kyllä/ei)	Kesken
	Kehitetään kyliin suuntautuvaa toimintaa ja kyliin vietäviä palveluita. Kyliin suuntautuvan toiminnan käytännöt kuvataan kunnan verkkosivuille.	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Järjestöt, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	Toimintamalli on laadittu (kyllä/ei) Käytännöt on kuvattu kunnan verkkosivuille (kyllä/ei)	Ei aloitettu

	Kehitetään kunnan digitukea: 1) Määritellään koko kunnan tasoisen digituen vastuutaho 2) Päivitetään ja kehitetään kunnan digituen toteutusta	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Konsernipalvelut, Yhdyskunta ja ympäristö, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	1) Vastuutaho on määritelty (kyllä/ei) 2) Toimenpiteet digituen kehittämiseksi on määritelty (kyllä/ei)	Ei aloitettu
--	---	--	--	---------------------

Painopiste 3: Terveellisten elintapojen vahvistaminen

Tavoite	Keskeiset toimenpiteet	Toimenpiteen päävastuu ja yhteistyötahot	Seuranta	Toimenpiteen toteutumisen vaihe
Parannetaan arkiliikkumisen edellytyksiä	Ikääntyneille kehitetään ja kokeillaan matalan kynnyksen fyysistä toimintakykyä tukevaa liikuntatoimintaa Kerava-Sipoo-liikuntahallilla	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika	Kerava-Sipoo-liikuntahallin ikääntyneiden matalan kynnyksen liikuntatoiminnan kehittämisen toimenpiteet on määritelty ja toteutettu (kyllä/ei)	Kesken

Painopiste 4 : Arjen turvallisuuden edistäminen

Tavoite	Keskeiset toimenpiteet	Toimenpiteen päävastuu ja yhteistyötahot	Seuranta	Toimenpiteen toteutumisen vaihe
Ikäihmisten arjen turvallisuutta vahvistetaan edistämällä ikäihmisten toimintakykyä tukevia palveluita	Ikäihmisille laaditaan tietopaketti, joka kokoaa yhteen tietoa kunnan, hyvinvointialueen ja järjestöjen palveluista (esim. digituki- ja turvallisuus, ravitsemukseen vinkit, ehkäisevän työn asiat, oman asunnon esteettömyyskorjaukset, liikuntapalvelut senioreille)	Päävastuu: Arki ja vapaa-aika Yhteistyötahot: Konsernipalvelut, Yhdyskunta ja ympäristö, vanhusneuvosto, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue, järjestöt	Tietopaketti laadittu (kyllä/ei)	Ei aloitettu
	Ikäihmisten asumisen tarpeiden ennakoinnissa vahvistetaan yhteistyötä hyvinvointialueen kanssa: 1) Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen kanssa pidetään säännöllisesti tapaamisia aiheesta 2) Suunnitellaan ikääntyneiden asumistarpeiden ennakointia tapaamisten pohjalta	Päävastuu: Yhdyskunta ja ympäristö Yhteistyö: Arki ja vapaa-aika, Itä-Uudenmaan hyvinvointialue	1) Tavattu hyvinvointialueen kanssa vuosittain (kyllä/ei) 2) Suunnitelma ikääntyneiden asumistarpeiden ennakoinnista (kyllä/ei)	Kesken

4 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman toimeenpano ja seuranta

4.1 Miten suunnitelma viedään käytäntöön?

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma ohjaa valtuustokauden aikana koko kunnan hyvinvointityötä. Suunnitelman toteuttamiseksi on useita eri keinoja.

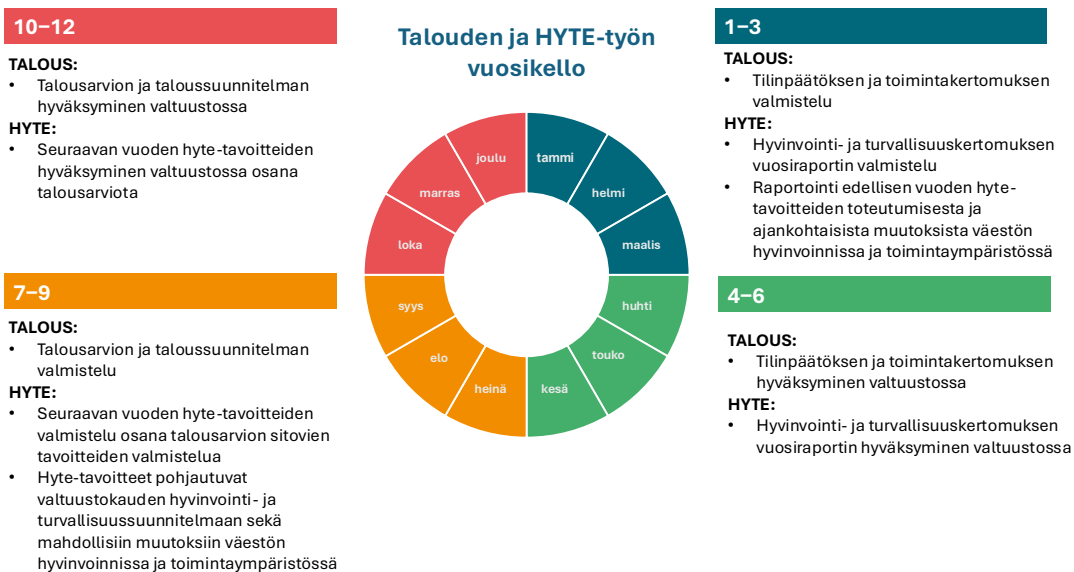
Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma viedään käytäntöön...

...osana kunnan talous- ja toimintasuunnittelua:

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnittelu kytkeytyy kunnan vuosittaiseen **taloussuunnitteluun**. Hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksen vuosiraportti valmistellaan ja käsitellään samanaikaisesti kunnan tilinpäätöksen kanssa. Vuosiraporteissa seurataan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman toteutumista. Vuosiraportit sisältävät ajankohtaiskatsauksen kuntalaisten hyvinvoinnin ja toimintaympäristön muutoksiin sekä raportoinnin edellisen vuoden hyte-toimenpiteistä. Vuosiraportit käsitellään vaikuttamistoimielimissä, kunnanhallituksessa ja valtuustossa.

Seuraavan vuoden hyte-toimenpiteet määritellään ja vahvistetaan osana talousarviota. Hyte-toimenpiteet kirjataan osaksi talousarvion sitovia tavoitteita. Näin myös varmistetaan, että toimenpiteiden toteuttamiseen on käytettävissä riittävät resurssi. Vuosittaiset hyte-toimenpiteet pohjautuvat valtuustokauden hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmaan sekä mahdollisiin muutoksiin väestön hyvinvoinnissa ja toimintaympäristössä.

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman painopisteet, tavoitteet ja toimenpiteet huomioidaan myös kunnan kaikkien toimialojen muussa toiminnan suunnittelussa. Kunkin toimenpiteen vastuutoimiala vastaa toimenpiteen tarkemmasta määrittelystä ja toteutumisen seurannasta.

Kuva 4. Talouden ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vuosikello

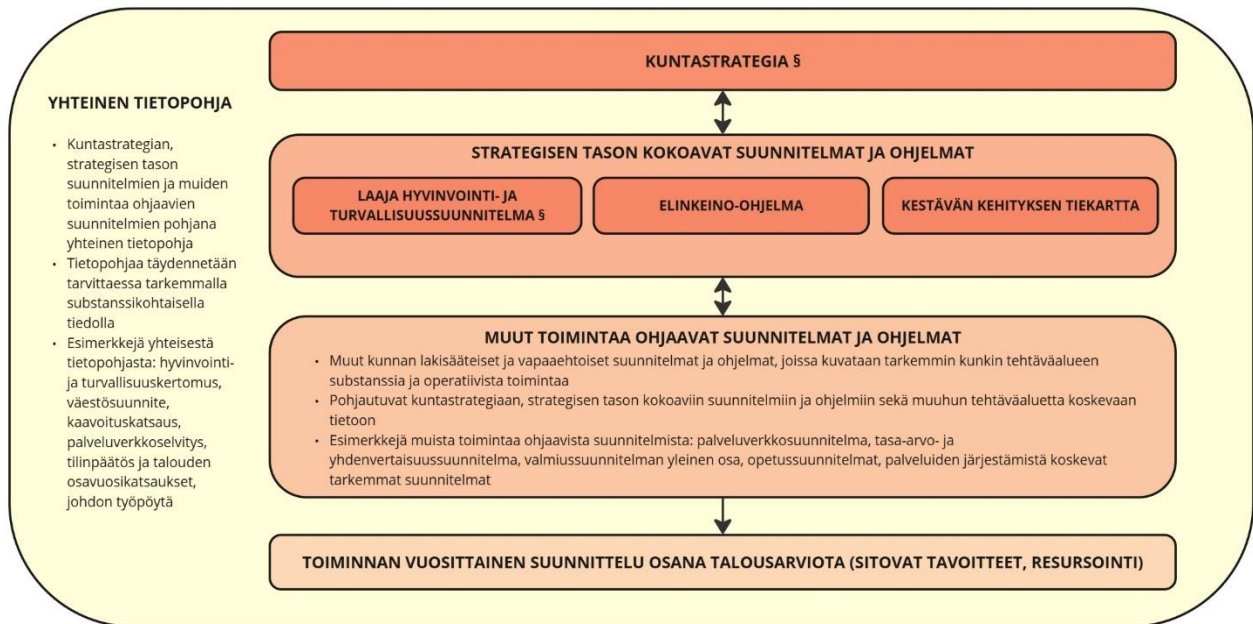
...kunnan muissa toimintaa ohjaavissa suunnitelmissa ja ohjelmissa:

Kunnan toimintaa ohjaavat kuntastrategia, strategisen tason kokoavat suunnitelmat ja ohjelmat sekä muut kunnan toimintaa ohjaavat suunnitelmat ja ohjelmat. Ne muodostavat kokonaisuuden, joka vie kunnan toimintaa samaan suuntaan.

Kuntastrategia on keskeisin kunnan toimintaa ohjaava strateginen suunnitelma, jossa kuvataan myös keskeisimmät hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen strategiset linjaukset. **Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma** kokoaa yhteen kunnan keskeiset, tietoon pohjautuvat hyte-tavoitteet ja niitä tukevat toimenpiteet. **Muissa toimintaa ohjaavissa suunnitelmissa ja ohjelmissa** kuvataan tarkemmin kunkin tehtäväalueen tavoitteita ja toimenpiteitä sekä operatiivista toimintaa. Eritasoisissa suunnitelmissa ja ohjelmissa hyödynnetään **yhteistä tietopohjaa**.

Valtuustokausittain valmistellaan **laaja hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma**, joka toteuttaa osaltaan kuntastrategiaa. Se kokoaa yhteen kunnan keskeiset, tietoon pohjautuvat hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tavoitteet sekä niitä tukevat toimenpiteet. Muita samantasoisia, kokoavia strategisen tason suunnitelmia ovat elinkeino-ohjelma ja kestävän kehityksen tiekartta. **Muissa toimintaa ohjaavissa ja suunnitelmissa** kuvataan tarkemmin kunkin tehtäväalueen tavoitteita ja toimenpiteitä sekä operatiivista toimintaa. **Vuosittainen toiminnan suunnittelu**, mukaan lukien vuosittaisen hyvinvointisuunnittelu, tehdään osana talousarviota ja sen sitovia tavoitteita. Eritasoisissa suunnitelmissa ja ohjelmissa hyödynnetään **yhteistä tietopohjaa**.

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman 2026–2029 linjaukset huomioidaan valtuustokauden aikana laadittavissa ja päivitettävissä muissa kunnan toimintaa ohjaavissa suunnitelmissa ja ohjelmissa.

Kuntastrategia sekä kunnan toimintaa ohjaavat suunnitelmat ja ohjelmat (päivitetty 20.10.2025)

Kuva 5. Kuntastrategia sekä kunnan toimintaa ohjaavat suunnitelmat ja ohjelmat

...hanketoiminnassa:

Kunnan hanketoimintaa kohdennetaan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman painopisteiden ja tavoitteiden mukaiseen toimintaan.

...osana järjestöavustuksia:

Sipoon kunta myöntää vuosittain hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen järjestöavustuksia, jotka myönnetään kunnan hyvinvointityön painopisteiden mukaiseen toimintaan. Hyvinvointityön painopisteistä linjataan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelmassa. Avustuksia myönnetään kunnan määrärahojen puitteissa.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen avustusten yhtenä tarkoituksena on tiivistää kunnan ja järjestöjen yhteistyötä kuntalaisten hyvinvoinnin edistämiseksi.

Lisätietoa Sipoon hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen avustuksista [kunnan verkkosivuilla](#).

...Johdon Työpöytä -työkalulla:

Sipoon kunnan käytössä on Opiferus Johdon Työpöytä -työkalu, joka tukee kunnan strategista tiedolla johtamista. Työkalulla seurataan kunnan toiminnan ja suunnittelun kannalta keskeisiä indikaattoreita. Kunnan kaikilla esihenkilöillä on pääsy työkaluun.

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman toteutumisen seuranta kytkeytyy Johdon työpöytään. Työkaluun viedään suunnitelman painopisteiden ja tavoitteiden kannalta keskeisimmät mittarit sekä tieto toimenpiteiden toteuttamisen tilanteesta. Näin kunnan johdolla on ajantasainen kuva siitä, miten hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman toteuttaminen etenee.

...yhteistyössä hyvinvointialueen ja muiden yhteistyötahojen kanssa:

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi tärkeintä on sekä kunnan sisäinen että eri tahojen kanssa tehtävä yhteistyö. Yhteistyön avulla Sipoo hyvinvointityölle saadaan yhteinen suunta koko Sipoon alueella.

Hyvinvointityössä tehdään yhteistyötä muun muassa Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen, Itä-Uudenmaan poliisilaitoksen, Keravan ja Sipoon työllisyysalueen sekä Sipoon alueella toimivien järjestöjen ja yritysten kanssa. Sipoon kunnassa hyte-työtä tehdään yhdessä kaikkien toimialojen ja vaikuttamistoimielinten kanssa. Kuluvalta valtuustokaudelta yhtenä tavoitteena on lisätä eri tahojen kanssa tehtävää yhteistyötä ja tehdä siitä säännöllisempää.

4.2 Miten suunnitelman vaikuttavuutta seurataan?

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman **vaikuttavuudella** tarkoitetaan suunnitelman toimenpiteillä tavoiteltavaa myönteistä kehitystä kuntalaisten hyvinvoinnissa. Vaikuttavuutta tarkastellaan seuraamalla hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman painopisteisiin ja tavoitteisiin liittyviä mittareita. Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman vaikuttavuuden mittarit on koottu alla olevaan taulukkoon.

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman toteutumisesta ja vaikuttavuudesta raportoidaan vuosittain hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksen vuosiraportissa (ks. luku 4.1 Miten suunnitelma viedään käytäntöön?) sekä valtuustokauden päättyessä laadittavassa laajassa hyvinvointi- ja turvallisuuskertomuksessa.

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman 2026 – 2029 vaikuttavuuden mittarit

Painopiste 1: Kuntalaisten hyvinvoinnin edistäminen systemaattisesti ja yhteistyöhön perustuen

- Hyte-kerroin
  - € yhteensä
  - €/asukas
  - Kokonaispisteet
  - Tulosindikaattoreiden keskiarvo
  - Prosessi-indikaattoreiden keskiarvo
- TEAvisari
  - Kokonaispistemäärä
  - Kuntajohdon pistemäärä
- Toteutuneet hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman toimenpiteet (/19)

Painopiste 2: Yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistaminen

- TEAvisari: Osallisuus-pisteet (kaikkien sektoreiden keskiarvo)
- Suomen Yrittäjien Kuntabarometri
- Kouluterveyskysely:
  - Erittäin heikko osallisuuden kokemus, % oppilaista
  - Kokenut vahvaa positiivista mielenterveyttä viimeisen kahden viikon aikana, % oppilaista
- Planet Youth -kysely: Perheen kanssa vietetty aika
- Syrjäytymisriskissä (ei työssä, ei opiskele, ei ole varusmiespalveluksessa) olevat 18–24 -vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä
- Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä
- Työkyvyttömyyseläkettä saavat 25–64-vuotiaat, % vastaavan ikäisestä väestöstä
- Toteutuneet hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman toimenpiteet (/51)

Painopiste 3: Terveellisten elintapojen edistäminen

- Sairastavuusindeksi, ikävakioitu
- Työkyvyttömyysindeksi, ikävakioitu
- Liikuntapalveluiden toimintamenot, €/asukas
- Liikuntainvestoinnit, €/asukas

- Kouluterveyskysely:
  - Kokee terveydentilansa keskinkertaiseksi tai huonoksi, % oppilaista
  - Terveyttä edistäviä elintapoja -summaindikaattori, % oppilaista
  - Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, % oppilaista
  - Syö koululounasta päivittäin, % oppilaista
- Heikko fyysinen toimintakyky MOVEI-mittauksissa, % oppilaista
- Varhaiskasvatuksen kehittävän palautteen analyysi: Liikkumattoman toiminnan määrä, % varhaiskasvatuksessa vietetystä valveillaoloajasta
- Toteutuneet hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman toimenpiteet (/21)

Painopiste 4: Arjen turvallisuuden edistäminen

- Kouluterveyskysely:
  - Koulukiusattuna vähintään kerran viikossa, % oppilaista
  - Kiusaaminen loppui tai väheni, kun koulun työntekijä sai tietää siitä, % oppilaista
  - Käyttää päivittäin jotain tupakkatuotetta tai sähkösavuketta, % oppilaista
  - Tosi humalassa vähintään kerran kuukaudessa, % oppilaista
  - Kokeillut laittomia huumeita ainakin kerran, % oppilaista
  - Kokenut vanhempien tai muiden huoltajien aikuisten fyysistä väkivaltaa vuoden aikana, % oppilaista
- Kaatumisiin ja putoamisiin liittyvät hoitokäsit 65 vuotta täyttäneillä / 10 000 vastaavan ikäistä
- Toteutuneet hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman toimenpiteet (/19)

5 Liitteet

Liite 1 Kunnan hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä ohjaavat suunnitelmat ja ohjelmat

 Asiakirja on voimassa toistaiseksi

 Asiakirja päivitetään

Asiakirja	26	27	28	29
Kuntastrategia				
Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026–2029				
Onnellisten yritysten Sipoo – Sipoon elinkeino-ohjelma 2025–2028				
Kestävän kehityksen tiekartta (valmisteilla)				
Hallintosäätö				
Eettiset periaatteet				
Valmiussuunnitelman yleinen osa				
Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma ja osallisuusmalli (valmisteilla)				
Sipoon turvallisen ja kestävä liikumisen suunnitelma				
Palveluverkkosuunnitelma (valmisteilla)				
Planet Youth -prosessi				
Liikuntapalvelusuunnitelma 2023				
Kulttuurisuunnitelma				
Helle-kirjastojen käyttösäännöt				
Sipoon varhaiskasvatussuunnitelma (ml. suunnitelma lasten ja nuorten suojaamiseksi kiusaamiselta)				
Varhaiskasvatuksen toiminnallinen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma				
Sipoon esiopetus suunnitelma				

Sipoon kunnan perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet (ml. opiskeluhooltosuunnitelma ja lukuvuosisuunnitelmat)				
Sipoon lukion opetussuunnitelma				
Kulttuuri- ja liikuntapolku (päivitetään vuosittain)				
Vapaan sivistystyön opetussuunnitelma				
Matkailusuunnitelma (valmisteilla)				
Kotouttamisohjelma				
Hiilineutraali Sipoo 2035 – Sipoon kunnan ilmastosuunnitelma				
Kaavoitusohjelma				
Kävelyn ja pyöräilyn edistämishjelma (toimielinkäsittely vuonna 2026)				
Sipoon voimassa olevat yleiskaavat				
Hulevesisuunnitelmat				
Metsänhoitosuunnitelma				
Helsingin seudun MAL-sopimus				
Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen alueellinen hyvinvointisuunnitelma 2026–2029				

Liite 2 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman valmistelu

Suunnitelman valmisteluprosessi

Sipoon kunnan hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelma 2026–2029 laadittiin loppuvuoden 2025 ja kevään 2026 aikana. Suunnitelman valmisteltiin poikkihallinnollisessa yhteistyössä alla esitetyn prosessin mukaisesti.

Kuva 6. Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman valmisteluprosessi

Suunnitelman valmistelun vastuutahot

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman valmistelusta vastaa kunnan hallintosäännön mukaisesti arjen ja vapaa-ajan valiokunta. Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman valmistelua johti ja valmistelun koordinaatiosta vastasi hyvinvointipäällikkö Verena Kortelainen. Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisestä vastaavana valmistelijana toimi Planet Youth -koordinaattori Mikko Vesterinen. Ehkäisevän työn tavoitteista ja toimenpiteistä vastaavana valmistelijana toimi hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntija Anniina Riikonen.

Suunnitelma valmisteltiin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmässä, jossa ovat edustettuina kaikki kunnan toimialat. Työryhmän jäsenet toimivat toimialojensa hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhdyshenkilöinä.

Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen työryhmä:

- ❖ Verena Kortelainen, hyvinvointipäällikkö, Arki ja vapaa-aika (puheenjohtaja)
- ❖ Anniina Riikonen, hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen asiantuntija, Arki ja vapaa-aika
- ❖ Mikko Vesterinen, Planet Youth -koordinaattori, Arki ja vapaa-aika
- ❖ Petra Salomaa, erityissuunnittelija, Konsernipalvelut
- ❖ Ilona Heikkinen, tiimiesihenkilö, Yhdyskunta ja ympäristö
- ❖ Saara Lehtinen, kehittämisspäällikkö, Koulutus
- ❖ Hanna Manner, varhaiskasvatuksen suunnittelija, Varhaiskasvatus

Suunnitelman työstäminen ja käsittely

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman työstäminen ja käsittely johtoryhmässä, verkostoissa ja työpajoissa:

- ❖ Kunnan johtoryhmä 8.12.2025
- ❖ Kunnan johtoryhmä 15.12.2025
- ❖ Valtuustotyöpaja 12.1.2026
- ❖ Vanhusneuvosto 4.2.2026
- ❖ Työpaja lasten ja nuorten hyvinvoinnista 4.2.2026
- ❖ Työpaja työikäisten ja senioreiden hyvinvoinnista 10.2.2026
- ❖ Työpaja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen rakenteista 12.2.2026
- ❖ Nuorisovaltuusto 12.2.2026
- ❖ Chef i Sibbo -tilaisuus kunnan esihenkilöille 13.2.2026
- ❖ Esteettömyystyöryhmä 17.2.2026
- ❖ Vammaisneuvosto 24.2.2026
- ❖ Kunnan johtoryhmä 2.3.2026
- ❖ Etätietoisku kunnan henkilöstölle suunnitelman valmistelusta 6.2.2026
- ❖ Kysely kunnan henkilöstölle suunnitelman tavoitteista ja toimenpiteistä, vastausaika 6.–23.2.2026
- ❖ Suunnitelma julkisesti kommentoitavana Otakantaa.fi-palvelussa 1.–15.4.2026

Suunnitelman valmisteluun osallistuneet tahot

Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman työpajoihin ja muuhun työstämiseen osallistuneet tahot:

- ❖ Vaikuttamistoimielimet ja työryhmät
  - Nuorisovaltuusto
  - Vanhusneuvosto
  - Vammaisneuvosto
  - Esteettömyystyöryhmä
  - Lasten ja nuorten hyvinvoinnin edistämisen työryhmä
- ❖ Kunnan palvelut:
  - Konsernipalvelut
  - Koulutus
  - Varhaiskasvatus
  - Liikuntapalvelut
  - Kulttuuripalvelut
  - Kirjastopalvelut
  - Sipoon opisto
  - Nuorisopalvelut
  - Elinkeinopalvelut
  - Työllisyyspalvelut
  - Maahanmuuttajapalvelut
  - Yhteiset asiakaspalvelut
  - Ruokapalvelut
  - Kaavoitus, mittaus ja kiinteistöt
  - Kadut ja liikenne
  - Puistot ja viheralueet
  - Eri toimialojen kehittäminen ja tuki -yksiköt

- ❖ Yhteistyötahot
  - Itä-Uudenmaan hyvinvointialue (lapsiperheiden kotipalvelu, perhesosiaalityö, aikuissosiaalityö, hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen)
  - Sipoon suomalainen seurakunta
  - Sibbo svenska församling
  - Sipoon Eläkkeensaajat ry
  - MLL Sipoon Yhdistys ry
  - Nopee ry

Suunnitelman käsittelytoimielimissä

- ❖ Arjen ja vapaa-ajan valiokunta 11.12.2025
- ❖ Arjen ja vapaa-ajan valiokunta 28.1.2026
- ❖ Arjen ja vapaa-ajan valiokunta 10.3.2026
- ❖ Vanhusneuvosto 18.3.2026
- ❖ Vammaisneuvosto 24.3.2026
- ❖ Rakennus- ja ympäristövaliokunta 26.3.2026
- ❖ Nuorisovaltuusto 2.4.2026
- ❖ Koulutusvaliokunta 7.4.2026
- ❖ Varhaiskasvatusvaliokunta 9.4.2026
- ❖ Tekninen valiokunta 14.4.2026
- ❖ Suomenkielinen koulutusjaosto 15.4.2026
- ❖ Maankäyttö- ja elinkeinojaosto 16.4.2026
- ❖ Ruotsinkielinen koulutusjaosto 22.4.2026
- ❖ Arjen ja vapaa-ajan valiokunta 28.4.2026
- ❖ Kunnanhallitus 4.5.2026
- ❖ Valtuusto 11.5.2026

Liite 3 Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman kuvat

Kuva	Kuvan sisältö	Lähde
Kuva 1	Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen yhteistyö kunnassa	Kuntaliitto (2024). Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen tehtävät kunnissa.
Kuva 2	Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, turvallisuussuunnittelu sekä alueellinen ja paikallinen varautuminen ovat osa turvallisuuden arvoketjua	Sisäministeriö (2019). Turvallisuutta kaikkialla – paikallisen ja alueellisen turvallisuussuunnittelun kansalliset linjaukset
Kuva 3	Sipoon kuntastrategian visio, arvot ja pääteemat	Sipoon kunta (2025). Sipoon kuntastrategia.
Kuva 4	Talouden ja hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen vuosikello	Sipoon kunta (2026).
Kuva 5	Kuntastrategia sekä kunnan toimintaa ohjaavat suunnitelmat ja ohjelmat	Sipoon kunta (2026).
Kuva 6	Hyvinvointi- ja turvallisuussuunnitelman valmisteluprosessi	Sipoon kunta (2026).